

רכישה עצמית לא מקטינה רווחים ראויים לחלוקה, במסלול המיסוי

הכותבת: רו"ח רונית בר - ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן פתרונות מיסוי בע"מ
ביום 7.12.2022 ניתן פסק דין בעניין ספקטור (ע"מ 20-05-5366) (להלן: "המערער"). פסק הדין עוסק
בהיבטי מיסוי שונים של עסקה למכירת מניות חברת ספקטרוניקס בע"מ (להלן: "החברה"), (חברה
ציבורית) על ידי חברת אחזקות בבעלות המערער בשנת 2015, וכן בדיבידנדים שקיבלה חברת האחזקות
מהחברה, הכל בהתייחס לעסקה לרכישת המניות שבוצעה בשנת 2000.

לטענת פקיד השומה עסקת הרכישה בשנת 2000 הייתה עסקה מלאכותית בהתאם לסעיף 86 לפקודה,
ולעמדתו יש להתעלם ממנה. בית המשפט אישר את עמדת פקיד השומה (בהתיישר עם הלכת גוטשל
בבית המשפט העליון), ושלל טענת התיישנות בהתאם להסכמות בכתב בין הצדדים בסוגיה זו, שנחתמו
בזמנו.

במבזק זה נעסוק בסוגיה נקודתית אחת אחרת שעלתה בפסק הדין: האם יש לראות בעסקה לרכישה
עצמית של מניות החברה, משום חלוקת דיבידנד, המקטינה את סכום הרווחים הראויים לחלוקה (להלן:
"הרר"ל") במסלול המס, בחישוב מס רווחי ההון שחל בעת מכירת מניות החברה.

בחישוב המס החל במכירת מניות החברה בשנת 2015, טען פקיד השומה כי בחישוב הרר"ל במסלול
המיסוי, יש להפחית סך של כ- 3 מיליון ₪, סכום בו רכשה החברה את מניותיה ברכישה עצמית, כיוון
שבמהותה, רכישה עצמית מהווה חלוקת דיבידנד.

עמדת רשות המיסים, כפי שהובעה בסעיף 6.3 לחוזר 2/2018 "רכישה עצמית של מניות בהתאם לחוק
החברות", הינה כי בחלופת המיסוי יש להפחית בכל מקרה, את סכום הרכישה העצמית מסכום הרר"ל,
בדומה לחלוקת דיבידנד.

(בחלופה החשבונאית, קובע החוזר, כי יש להפחית סכומי הרכישה העצמית בהתאם לסעיף 302 לחוק
החברות, גם אם לא הופחתו מהעודפים אלא נרשמו כמניות באוצר, ויש להניח שבחישוב החשבונאי,
ברוב המקרים, רכישה עצמית מקטינה את סכום הרר"ל).

בית המשפט דן בחישוב הרר"ל במסלול המיסוי וקובע שאמנם מבחינה תכליתית יש לראות ברכישה
עצמית במהותה חלוקת דיבידנדים.

עם זאת, בית המשפט מסתמך על הלכת דלק הונגריה (ע"א 8511/18) בה קבע בית המשפט העליון כי
לשון סעיף 94 ברורה ואין להשלימה או להרחיבה, ולפיכך קובע כי אין להרחיב את לשון הסעיף ורק
דיבידנד כפשוטו, יופחת מסכום הרר"ל, ומצטט מההלכה:

"... פשיטא, כי בכגון דא בית המשפט אינו רשאי 'להשלים' את דבר החקיקה על מנת להביא לתוצאה
אחרת הרצויה בעיניו... לעמדתו, במקרה שלפנינו ניתן לעצור בשלב בחינת הלשון, שכן לשונו של סעיף
94 ברורה לגמרי... לשיטתי, ניתן לעצור בנקודה זו. מלשונו של הסעיף וקיבוצן של ההגדרות
הרלוונטיות, ברור ונהיר כי המחוקק החריג מכירת מניות של חברה שהכנסותיה לא התקבלו בישראל
מגדרו של סעיף 94 והטבת המס הכלולה בו."

כיוון שלשון סעיף 94 קובעת כי מסכום הרר"ל יש להפחית "דיבידנד שחולק" והוא אינו נוקט בלשון רחבה
יותר של "חלוקה" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, הכוללת גם חלוקת דיבידנד וגם רכישה עצמית,
הרי שלשון סעיף 94 אינה מאפשרת לראות ברכישה עצמית כ"דיבידנד שחולק" לעניין זה ואין להפחיתה
מסכום הרר"ל המיסוי.

וכך נפסק.

לאור קבלת עמדת רשות המיסים במרבית הסוגיות בפסק, יש להניח כי היא לא תגיש ערעור לבית המשפט העליון על סוגיית הרכישה העצמית והשפעתה על הרר"ל כאמור.
ככל שכך יהיה, הרי ישנה קביעה שיפוטית שסכום רכישה עצמית אינו מקטין את הרווחים הראויים לחלוקה במסלול המס בחישוב מס רווח ההון במכר מניות חברה.